

A9-0176/2024

11.4.2024

REKOMENDACIJA

dėl Tarybos sprendimo dėl Sąjungos pasitraukimo iš Energetikos chartijos
sutarties projekto
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Tarptautinės prekybos komitetas
Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetas

(Bendra komitetų procedūra. Darbo tvarkos taisyklių 58 straipsnis)

Pranešėjai: Anna Cavazzini, Marc Botenga

Procedūrų sutartiniai ženklai

- * Konsultavimosi procedūra
- *** Pritarimo procedūra
- ***I Įprasta teisėkūros procedūra (pirmasis svarstymas)
- ***II Įprasta teisėkūros procedūra (antrasis svarstymas)
- ***III Įprasta teisėkūros procedūra (trečiasis svarstymas)

(Procedūra pasirenkama atsižvelgiant į teisės akto projekte pasiūlytą teisinį pagrindą.)

TURINYS

	Psl.
EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS	5
AIŠKINAMOJI DALIS	6
PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJAI GAVO INFORMACIJOS	8
ATSAKINGO KOMITETO PROCEDŪRA	9
GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE	10

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS

dėl Tarybos sprendimo dėl Sąjungos pasitraukimo iš Energetikos chartijos sutarties projekto
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Pritarimas)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Tarybos sprendimo projektą (06509/2024),
 - atsižvelgdamas į 1994 m. gruodžio 17 d. Lisabonoje pasirašytą Energetikos chartijos sutartį, ypač į jos 47 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į prašymą dėl pritarimo, kurį Taryba pateikė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnio 2 dalį, 207 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą ir 218 straipsnio 6 dalies antros pastraipos a punkto v papunktį (C9-0059/2024),
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 105 straipsnio 1 ir 4 dalis ir 114 straipsnio 7 dalį,
 - atsižvelgdamas į bendrus Tarptautinės prekybos komiteto ir Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto svarstymus pagal Darbo tvarkos taisyklių 58 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Tarptautinės prekybos komiteto ir Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto rekomendaciją (A9-0176/2024),
1. pritaria Sąjungos pasitraukimui iš Energetikos chartijos sutarties;
 2. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių bei Energetikos chartijos sutarties susitariančiųjų šalių parlamentams ir vyriausybėms.

AIŠKINAMOJI DALIS

Energetikos chartijos sutartis yra 1994 m. pasirašytas ir 1998 m. įsigaliojęs daugiašalis energetikos sektoriui skirtas prekybos ir investicijų susitarimas. Europos Sąjunga yra viena iš Energetikos chartijos sutarties susitariančiųjų šalių, kaip ir Euratomas, 23 ES valstybės narės, taip pat Japonija, Šveicarija, Turkija, dauguma Vakarų Balkanų ir buvusios SSRS šalių, išskyrus Rusiją ir Baltarusiją, kurios susitarimą pasirašė 1994 m., bet jo taip ir neratifikavo.

Vienuolika valstybių narių (Vokietija, Prancūzija, Ispanija, Nyderlandai, Italija, Lenkija, Slovėnija, Liuksemburgas, Danija, Airija, Portugalija) ir Jungtinė Karalystė, kuriose gyvena daugiau kaip 70 proc. Europos gyventojų, jau nusprendė trauktis iš Energetikos chartijos sutarties. ES pasitraukimas yra kitas logiškas žingsnis.

Energetikos chartijos sutartis yra investicijų sutartis, kuria tarptautinės įmonės dažniausiai remiasi teikdamos ieškinius valstybėms, o investuotojų ir valstybių ginčų sprendimo teismuose atvejų kasmet daugėja. Iki 2023 m. gruodžio 1 d. pagal Energetikos chartijos sutartį buvo pradėtos 162 žinomos su investicijomis susijusios arbitražo bylos, iš kurių apie 70 proc. sudarė ES viduje pagal Energetikos chartijos sutartį pradėtos su investicijomis susijusios arbitražo bylos. Teismo procesuose vis dažniau sprendžiami klausimai dėl aplinkos apsaugos priemonių.

Mokslininkai ne kartą perspėjo, kad, norint užkirsti kelią didelėms klimato krizėms, reikės sparčiau palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro ir greičiau pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos. Investicijų į iškastinį kurą apsauga pagal Energetikos chartijos sutartį tiesiogiai prieštarauja būtinybei atsisakyti anglių, naftos bei dujų ir kitiems klimato politikos tikslams. Energetikos chartijos sutartis suteikė galimybę tarptautinėms iškastinio kuro įmonėms teikti ieškinius Europos vyriausybėms, įgyvendinančioms politiką, kuria siekiama laipsniškai atsisakyti iškastinio kuro arba paspartinti teisingą energetikos pertvarką. Pastarojo laikotarpio bylos parodė, kad Energetikos chartijos sutartis ne tik trukdo imtis klimato srities veiksmų, bet ir riboja valstybių galimybes valdyti energetikos krizes bei įgyvendinti pertvarką. 2021 m. Vokietijos anglių įmonės RWE ir „Uniper“ pareikalavo iš Nyderlandų vyriausybės atlyginti 2,4 mlrd. EUR žalą dėl jos nusistatyto termino iki 2030 m. palaipsniui atsisakyti anglių. 2022 m. Italijai buvo priteista sumokėti Didžiosios Britanijos naftos bendrovei „Rockhopper“ 250 mln. EUR kompensaciją dėl sprendimo uždrausti palei Italijos pakrantę plėtoti naftos gavybos projektus, t. y. praktiką, kurią pasmerkė Italijos pakrančių bendruomenės. O 2023 m. lapkričio mėn. naftos bendrovė „Klesch Group Holdings Limited“ pareiškė ES, Vokietijai ir Danijai ne mažiau kaip 95 mln. EUR ieškinį dėl nenumatyto pelno mokesčių, nustatytų pagal Tarybos reglamentą (ES) 2022/1854 siekiant sumažinti didelių energijos kainų ekonominį poveikį.

Pasiūlymas dėl ES pasitraukimo iš Energetikos chartijos sutarties pateiktas atsižvelgus į tai, kad daugybė asociacijų jau daug metų vieningai reikalauja trauktis iš sutarties, ginančios tarptautinių iškastinio kuro įmonių finansinius interesus savarankiškumo reglamentavimo srityje ir veiksmingos socialinės su klimato kaita susijusios pertvarkos sąskaita. 2021 m. daugiau kaip 1 milijonas Europos piliečių paragino ES valstybes pasitraukti iš Energetikos chartijos sutarties. Klimato aktyvistai, profesinės sąjungos, mokslininkai, akademinės bendruomenės atstovai ir daug įvairių visuomeninių judėjimų susivienijo savo balsus, kad atskleistų šios sutarties keliamus pavojus, ir ne kartą ragino valstybes iš jos pasitraukti. Be to, Europos Parlamentas savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliucijoje dėl Energetikos chartijos

sutarties modernizavimo rezultatų taip pat ragino trauktis iš Energetikos chartijos sutarties.

Kadangi Energetikos chartijos sutartis nebuvo iš esmės atnaujinta nuo XX a. 10-ojo dešimtmečio, 2018 m. buvo inicijuotas jos atnaujinimo procesas siekiant, kad ji derėtų su Paryžiaus susitarimo principais, darnaus vystymosi bei kovos su klimato kaita reikalavimais ir šiuolaikiniais investicijų apsaugos standartais.

Tačiau siūlomas atnaujintos Energetikos chartijos sutarties tekstas nedera su Paryžiaus susitarimu¹, ES klimato teisės aktu² ar Europos žaliojo kurso³ tikslais. Atnaujintas tekstas taip pat neatitinka pagrindinių nuostatų, išdėstytų 2022 m. birželio 23 d. Europos Parlamento rezoliucijoje dėl ES tarptautinių investicijų politikos ateities, kurioje pažymima, kad pagal Energetikos chartijos sutartį investuotojams į iškastinį kurą turėtų būti nedelsiant uždrausta pareikšti ieškinį susitariančiosioms šalims už laipsniško iškastinio kuro atsisakymo politikos vykdymą laikantis jų įsipareigojimų pagal Paryžiaus susitarimą. Atnaujinta Energetikos chartijos sutartis neįtikino ir kvalifikuotos valstybių narių daugumos Taryboje, todėl per 2022 m. lapkričio mėn. Energetikos chartijos konferenciją ES negavo įgaliojimo priimti atnaujintą Energetikos chartijos sutartį.

Be to, kol Europos Sąjunga tebėra Energetikos chartijos sutarties narė, net iš Energetikos chartijos sutarties jau pasitraukusioms ES valstybėms narėms vis tiek gali būti teikiami ieškiniai dėl ES politikos vykdymo.

Todėl pranešėjai mano, kad likti Energetikos chartijos sutarties susitariančiąja šalimi nėra tinkamas pasirinkimas ir palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl Sąjungos pasitraukimo iš Energetikos chartijos sutarties.

Pranešėjai kviečia Komisiją toliau skatinti koordinuotą visų valstybių narių pasitraukimą, siekiant apriboti neigiamą laikino galiojimo sąlygos poveikį ir veiksmingai užkirsti kelią ginčams ES viduje.

Pranešėjai ragina Komisiją toliau stengtis su valstybėmis narėmis susitarti dėl tarpusavio susitarimo, kuriuo būtų susistemintas aiškinimas, kad Energetikos chartijos sutartis nėra taikoma ir nebuvo skirta taikyti ginčams tarp vienos valstybės narės ir kitos valstybės narės investuotojo dėl to investuotojo investicijų pirmiau minėtoje valstybėje narėje. Jie taip pat ragina Komisiją kreiptis į šalis partneres ir pasiūlyti sudaryti dar vieną susitarimą, pagal kurį ES nepriklausančioms Energetikos chartijos susitariančiosioms šalims, norinčioms pasitraukti iš sutarties, remiantis abipusiškumo pagrindu būtų leidžiama neutralizuoti laikinojo galiojimo sąlygą.

¹ 2015 m. gruodžio 12 d. Paryžiuje vykusioje 21-ojoje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje priimtas susitarimas (Paryžiaus susitarimas).

² 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas).

³ 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikatas „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019)0640).

**PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS,
IŠ KURIŲ PRANEŠĖJAI GAVO INFORMACIJOS**

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėjas pareiškia, kad, rengdamas šį pranešimą, iki jo priėmimo komitete gavo informacijos iš šių subjektų ar asmenų

1 lentelė. Annos Cavazzini gauta informacija

Subjektas ir (arba) asmuo
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute
Veblen Institute

2 lentelė. Marco Botenga gauta informacija

Subjektas ir (arba) asmuo
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėjai.

ATSAKINGO KOMITETO PROCEDŪRA

Pavadinimas	Sąjungos pasitraukimas iš Energetikos chartijos sutarties	
Nuorodos	06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE)	
Konsultavimosi arba prašymo dėl pritarimo data	7.3.2024	
Atsakingi komitetai Paskelbimo plenariniame posėdyje data	INTA 10.4.2024	ITRE 10.4.2024
Pranešėjai Paskyrimo data	Anna Cavazzini 21.3.2024	Marc Botenga 21.3.2024
Svarstymas komitete	21.3.2024	
Priėmimo data	9.4.2024	
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 58 -: 8 0: 2	
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopoulou, Tiziana Beghin, Michael Bloss, Paolo Borchia, Marc Botenga, Saskia Bricmont, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Daniel Caspary, Ignazio Corrao, Josianne Cutajar, Arnaud Danjean, Nicola Danti, Paolo De Castro, Martina Dlabajová, Valter Flego, Jens Geier, Markéta Gregorová, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Roman Haider, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Michael Kauch, Seán Kelly, Martine Kemp, Izabela-Helena Kloc, Andrius Kubilius, Bernd Lange, Thierry Mariani, Margarida Marques, Sara Matthieu, Emmanuel Maurel, Eva Maydell, Iskra Mihaylova, Dan Nica, Ville Niinistö, Johan Nissinen, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Markus Pieper, Samira Rafaela, Robert Roos, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Riho Terras, Grzegorz Tobiszowski, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Carlos Zorrinho	
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Marek Belka, Franc Bogovič, Anna Cavazzini, Matthias Ecke, France Jamet, Bronis Ropè, Ivan Štefanec	
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Ibán García Del Blanco, Matjaž Nemeč	
Pateikimo data	11.4.2024	

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS ATSAKINGAME KOMITETE

58	+
ECR	Izabela-Helena Kloc, Dominik Tarczyński, Grzegorz Tobiszowski
NI	Tiziana Beghin
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Arnaud Danjean, Danuta Maria Hübner, Seán Kelly, Martine Kemp, Andrius Kubilius, Eva Maydell, Markus Pieper, Ivan Štefanec, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Barry Andrews, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Iskra Mihaylova, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Samira Rafaela, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Josianne Cutajar, Paolo De Castro, Matthias Ecke, Ibán García Del Blanco, Jens Geier, Bernd Lange, Margarida Marques, Matjaž Nemeč, Dan Nica, Joachim Schuster, Kathleen Van Brempt, Carlos Zorrinho
The Left	Marc Botenga, Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
Verts/ALE	Michael Bloss, Saskia Bricmont, Anna Cavazzini, Ignazio Corrao, Markéta Gregorová, Henrike Hahn, Heidi Hautala, Sara Matthieu, Ville Niinistö, Bronis Ropé

8	-
ECR	Johan Nissinen, Robert Roos
ID	Roman Haider, France Jamet, Thierry Mariani
PPE	Daniel Caspary, Sven Simon
Renew	Michael Kauch

2	0
ID	Paolo Borchia
PPE	Riho Terras

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaukė